

Συζήτηση για τον Άνθρωπο στη διελκυστίνδα: Γνώση – Έξοδος- Έρωτας- Θάνατος μιας Διακειμενικής Τροχιακής Μελέτης για την Τρίτη Λυκείου στο μάθημα της Ορθόδοξης Χριστιανικής Αγωγής στα Αναλυτικά Προγράμματα του Κυπριακού Εκπαιδευτικού Συστήματος:

Η Πρόταση αφορά σε πειραματισμό μου στο χώρο των Αναλυτικών Προγραμμάτων όπου επιστημονικά κινούμαι για το αν μπορεί ένα Ανθρωπιστικό και Αναδομητικό Αναλυτικό Πρόγραμμα, φορέας της ιδεολογίας του συγκεκριμένου στο οποίο δομείται σε μακροεπίπεδο, να συμπεριλάβει στην προστιθέμενη γνώση που προσφέρει Αξίες στη βάση του Δομολειτουργισμού. Στην παράθεση της τροχιακής μελέτης που προτείνω επιχειρώ την α priori συνεξέταση φαινομενικά ασύγχρονων μεταξύ τους συνεπαγωγών, από τη φιλοσοφία την κοινωνιολογία, τη θεολογία, την ανθρώπινη συμπεριφορά μέσα από το σχεσιακό πλαίσιο Γνώση- Έξοδος- Έρωτας –Θάνατος. Ασύγχρονα κινούμενη, παραθέτω ένα διαγώνιο φιλοσοφικό αντιδάνειο από τη σκέψη του υπαρξισμού δια του στόματος του Μικρού Πρίγκιπα του Εξιπερύ κι από εκεί μετασχηματισμένο δια του εννοιολογικού τρίπολου Έρωτας- Γνώση- Εξουσία μέσα από το θεατρικό «Ηλίθιο» του Νηλ Σάιμον στο υφιστάμενο για το Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα διδακτικό εγχειρίδιο με τίτλο «Θέματα Χριστιανικής Ηθικής» της Τρίτης Λυκείου των Μπέγζου και Παπαθανασίου (1990)⁷ όπου εστιάζομαι σε δύο κομβικά σημεία του εγχειριδίου: το Εισαγωγικό Κείμενο του Ιωάννη Χρυσοστόμου και στη Διδακτική Ενότητα δέκα, με τίτλο «Τα δύο φύλα», με σκοπό να εμβαπτίσω μετασχηματιστικά τις Τέσσερις Έννοιες υπό το φως της προοπτικής της ορθόδοξης Ανθρωπολογίας και Εσχατολογίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ:

Εισαγωγικό Κείμενο: «Συζήτηση για τον Άνθρωπο με αφορμή ένα κείμενο» Ι. Χρυσοστόμου P.G. 52, 404A- 411B (Με βάση το εννοιολογικό σχήμα πολλαπλής επεξεργασίας: Γνώση- έξοδος-Έρωτας-Θάνατος)

Γενικός Σκοπός του Εισαγωγικού Κειμένου:

1. Τα παιδιά να γνωρίσουν τη μοναδική αξία της ψυχοσωματικότητας του ανθρώπινου προσώπου μέσα από το μυστήριο της Ενανθρώπισης και την αναπλαστική αξία του «όλου» ψυχοσωματικού ανθρώπου μέσω της Ορθόδοξης Μυστηριολογίας.

2. Άξονας οργάνωσης του Εισαγωγικού Κειμένου:

Η Πληροφορία, το Περιεχόμενο: Με βάση τον Άξονα οργανώνω τη διδασκαλία ως εξής: προσχεδιάζω τις πυρηνικές έννοιες και δημιουργώ με αυτές κατάλογο πληροφοριών (βλέπε σημείο 3.1). Συσχετίζω δηλαδή έννοια- πληροφορία, στοχεύοντας στην αντίστοιχη δραστηριότητα εμπέδωσής τους. Με ενδιαφέρει η καταλληλότητα των δραστηριοτήτων ως προς το σημείο συμβολής τους στην κατανόηση εννοιών για τα συγκεκριμένα γνωσιολογικά «σημεία εισόδου»

διαφορετικών μαθητών που έχω στη συγκεκριμένη τάξη μεικτής, πολλαπλής ικανότητας.

3. Πυρηνικές Γνώσεις:

Το Εισαγωγικό Κείμενο αποτελεί το πεδίο άντλησης των Πυρηνικών Γνώσεων για την Τρίτη Λυκείου. Πρόκειται δηλαδή πλειάδα *Έννοιών, Πληροφοριών, Δεξιότητων, Στάσεων και Αξιών*, που μετασηματιστικά ευρίσκονται σε όλο το διδακτικό εγχειρίδιο.

3.1. Έννοιες- Πληροφορίες: Συνθετική Ανθρωπολογία = ψυχοσωματικότητα: όλες μας οι ενέργειες είναι ισότιμα συνθετικές, ψυχοσωματικές. Πρότυπο συνθετικής θε-ανθρωπολογίας: ο σαρκωμένος Θεάνθρωπος. Έννοια «Εικόνα» ως διατήρηση σχέσης με τον εαυτό, το Θεό, το συνάνθρωπο, τη κτίση. «Μη εικόνα», ως έκπτωση και αλλοτρίωση σχέσεων με τον εαυτό, το Θεό, το συνάνθρωπο, τη κτίση (θεολογικά η σχάση και η σχέση). Έννοια «ανάπλαση»: αναπλάθεται ο όλος άνθρωπος: ψυχή, σώμα, περιβάλλον ψυχολογικό, ανθρωπογενές, φυσικό. Πυρήνας ανάπλασης η ψυχή, που μεταλαμβάνει τη σχέση αποκατάστασης στις άλλες δύο περιοχές (σώμα και περιβάλλον). Ο Χριστός ως «καταλύτης θανάτου»: διαφαίνεται θεολογικά μέσα από την έννοια «καταφθάνει ο ίδιος» η σχέση όμοιων «ουσιών»: καταλύτες στη χημεία οι ουσίες οι οποίες εξουδετερώνουν τη φθορά μόνο από όμοιές τους, χωρίς οι πρώτες (οι καταλύτες δηλαδή) να υφίστανται φθορά και αλλοίωση: ο Θεάνθρωπος δια της ενανθρώπισης δρα ως καταλύτης θανάτου για το ψυχοσωματικό άνθρωπο. Η ενανθρώπιση είναι το μέσο κατάλυσης του θανάτου: το όμοιο θεραπεύεται μόνο δια του όμοιου. Βλέπε στο σημείο αυτό τα Πατερικά Κείμενα: Χρυσοστόμου: «*Η εορτή των Χριστουγέννων*» P.G.36, 633-636 και Γρηγορίου Ναζιανζηνού: «*Η Ενανθρώπιση του Θεού*» P.G.36, 312-31. Κομβικό σημείο η λέξη κλειδί «*όμοιο*». Ο Χριστός δια της ενανθρώπισης γίνεται καταλύτης θανάτου - σχέση «*όμοιου*» (ψυχοσωματικού δηλαδή ανθρώπου) με το άλλο «*όμοιο*» (το δεύτερο Πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, τον σαρκωμένο Θεάνθρωπο).

3.2. Δεξιότητες- τρόπος σκέψης:

Κατανόηση σταδίων της Ψυχολογίας του Βάθους -παράγραφοι 1 και 2 ως η επιτυχημένη πατερική *τεχνική*¹ του ορθόδοξου ποιμαντικού διαλόγου. Ελευθερία και αγάπη ≠ «εισαγομένου» ηθικισμού, εξωτερικού καθωσπρεπισμού και τυπολατρίας². Μυστήρια = φάρμακο σωτηρίας και βιωματικής επικοινωνίας (όσμωση). Διαχωρισμός της μοναδικότητας του προσώπου από τις πράξεις του (ο Θεός σκύβει στην ανθρώπινη ψυχή «*όπως ήταν βουτηγμένη στη βρωμιά*» για να την εξωραΐσει, να την επαναφέρει δηλαδή στην αρχική ομορφιά συντηρώντας την σε αυτή την κατάσταση δια του «φαρμάκου», των μυστηρίων. Κομβικό σημείο η φράση : «*Για να δεις τον έρωτα του νυμφίου*».

3.3. Στάσεις και αξίες:

3.3.1. *Αρχή της συγκεκριμικότητας του κειμένου*: Συγκεκριμένο ορίζω τις τοπικού χρώματος συνθήκες και κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε εποχή και πολιτισμό και διαμορφώνουν κατά αντίστοιχο τρόπο τη σκέψη, τον ηθικό προβληματισμό των συγκεκριμένων ανθρώπων, κατά συνέπεια και το περιεχόμενο του κειμενικού λόγου.

3.3.2. *Άρση των φοβικών περί Θεού στερεοτύπων του συγκεκριμένου*: Ο Θεός δεν είναι φοβική και ανέραστη επιβολή, αλλά χαρισματική ελευθερία συνειδητοποιημένων κοινωνιών αγάπης³

---

¹ **Ψυχολογία του Βάθους**: Πώς ο Ι. Χρυσόστομος ξεκινά από την παράσταση ενός «τρομερού» Θεού και καταλήγει σε ένα Θεό θυσιαστικής αυτοπροσφοράς; Από την «άρνηση» (δηλ. τη θέση ότι ο Θεός = φόβος, όπως δηλαδή τον νόμιζαν πλειοψηφικά οι απλοϊκοί άνθρωποι) στην διαπραγμάτευση και από εκεί στην αποδοχή και ομολογία. Η τεχνική συνίσταται στην προσπάθεια του καθοδηγητή να εισέλθει στην (προβληματική) ψυχολογία του ακροατή, ξεκινώντας από τη θέση του δεύτερου [την άρνηση] στη φαινομενική αποδοχή της θέσης του [ως διαπραγμάτευση υπό το μανδύα της «ανεπίσημης», της διακριτικής θα έλεγα παροχής εσωτερικού, ψυχολογικού χρόνου] και από εκεί στη θεραπεία [αποδοχή-ομολογία]. Στην περίπτωση του Κειμένου, για τον ακροατή της εποχής και το όλο συγκεκριμένο-πλαίσιο, ο Θεός ήταν «*φοβικός*» (παράγραφος 1). Ο Ιερός Χρυσόστομος, ξεκινά από τη φαινομενική αποδοχή ενός τρομερού Θεού (όπως τον απεικονίζει σκόπιμα στην παράγραφο 1 σκιαγραφώντας την επικρατούσα για το Θεό αντίληψη της εποχής- νόρμα-), με σκοπό να οδηγήσει τον ακροατή από την άρνηση και το φόβο, στη διαπραγμάτευση: «κι αυτός (ο τόσο τρομερός Θεός που νομίζατε ως τώρα δηλαδή)...επιθύμησε= ερωτεύτηκε την αμαρτωλή» [παράγραφοι 2 και εξής] και την αποδοχή ενός θυσιαστικού Θεού ερωτικής αυτοπροσφοράς. Έρωτας= έκ-σταση και οδηγός αυτογνωσίας της δικής σου μικρότητας δια της ετερογνωσίας, κάτι που θα εμπεδωθεί με την Ενότητα 12 και εκεί στοχεύω. Η αποδοχή οδηγεί στην ομολογία του «*είμαι αμαρτωλή και βρώμικη*» (Κείμενο) και στο τελικό στόχο: «*σε κρατάω μέσα μου*», το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.

² Δεξιότητα που εμπεδώνεται στις Δ.Ε. 1,2,4,5,6,8,9 που ακολουθούν.

³ **Προτεινόμενες πηγές** : Ι. Χρυσόστομος: « *Η εορτή των Χριστουγέννων*» P.G.36, 633-636 και Γρηγορίου Ναζιανζηνού: « *Η Ενανθρώπιση του Θεού*» P.G.36, 312-311Τα δύο κείμενα επικεντρώνονται στη χρήση της έννοιας: Ο Χριστός δια της ενανθρώπισης γίνεται **καταλύτης θανάτου** - σχέση «**όμοιου**» (ψυχοσωματικού δηλαδή ανθρώπου) με το άλλο «**όμοιο**» (το δεύτερο Πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, το σαρκωμένο Θεάνθρωπο). Εισήγηση: παράλληλη διαθεματική προσέγγιση: η έννοια του καταλύτη στη χημεία: έρευνα- υλικό για τους καταλύτες στη χημεία και την εκεί θεραπευτική σχέση όμοιων ουσιών.

4. Αξιολόγηση: Πολλαπλή επιλογή δραστηριοτήτων που συγκλίνει στην εμπέδωση στάσεων, αξιών, αφομοίωση συμπεριφορών με άξονα αναφοράς τις Πυρηνικές Γνώσεις του Εισαγωγικού Κειμένου με το Γενικό Σκοπό του μαθήματος για την Τρίτη Λυκείου.

ΤΡΟΧΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 11:

Τίτλος ενότητας: «Τα δύο φύλα»

1. Προτεινόμενοι Άξονες Οργάνωσης της Ενότητας: 1.1. Η Πληροφορία (βλέπε σημείο 3.1.). 1.2. Το Ενδιαφέρον των συγκεκριμένων μαθητών για παραμέτρους που θα προταθούν. Λαμβάνω υπόψη τις αρχές της Διαφοροποίησης Διδασκαλίας σε τάξη μεικτής ικανότητας και τις αρχές της Πολλαπλής Νοημοσύνης .

2. Γενικός Σκοπός της Ενότητας: *Ο συσχετισμός του έρωτα με την αναγωγικότητα της “εξόδου” από το εγκλειστικό «εγώ»: θεολογικά, ο θάνατος. Η μυστηριακή, ψυχοσωματική διάσταση του έρωτα. Αποφυγή ευσεβιστικών ή άλλης προέλευσης μονομερών παρανοήσεων. Πατερικές παραπομπές επί των εννοιολογικών κομβικών σημείων.*

3. Πυρηνικές Γνώσεις που αφορούν στην Ενότητα 11:

3.1. Έννοιες- Πληροφορίες: Φύλο = ταυτότητα και ετερότητα (βιολογική και ψυχολογική). Έρα(σ)μαι = αγαπώ, ποθώ. Χαρακτηριστικό του η υπέρβαση και ποτέ η μονομέρεια. Διαστάσεις: Πλατωνική, Σωματική, Παιδαγωγική, Πνευματική, Μυσταγωγική. Σε όλες του τις παραμέτρους, χαρακτηριστικό του έρωτα, η συγκεκριμένη αναφορά (φέρομαι προς τα άνω, η αναγωγή) και κατεύθυνση Προσώπου (είμαι έναντι τινός με παρρησία). Γένεσις 4,1: *Ρήμα «γιγνώσκω» = δεν συλλέγω πληροφορίες , αλλά ανοίγομαι σε διαστάσεις πέραν της δικής μου ατομικότητας, παύω να αυτοπεριορίζομαι και εμπιστεύομαι τον ψυχισμό μου στον εσωτερικό κόσμο του αντίθετου φύλου. Γένεσις 2,24: «Σάρκα μία» : Δηλώνει τον όλο ψυχοσωματικό και μη κατακερματισμένο άνθρωπο. Ενότητα = η διατήρηση της ταυτότητας και της υποστατικής ιδιαιτερότητας των προσώπων. Συνθετική - διαφυλική η ανθρωπολογία των Ορθοδόξων Πατέρων.*

Θεικός έρωτας: μοναχισμός = έξοδος από το «εγώ». Συζυγικός: μπολιάζεται με την κατακόρυφη θεία διάσταση = στόχος του ορθόδοξου γάμου η κοινή αγωνιστική πορεία των συζύγων προς τη συνθέωση. Διατήρηση υποστάσεων/ διατήρηση ισοτιμίας/ αλληλοπεριχώρηση/ συγχώρηση. Κοινός ο αγώνας θεϊκού και συζυγικού έρωτα: η άρση του εγωισμού. Ο Άρτος και ο Οίνος μεταβάλλονται, οι σύζυγοι συν-αφθαρτοποιούνται δια της κοινής αγωνιστικής εν Χριστώ πορείας. Γιατί θρησκευτικός γάμος; Για να μπολιαστεί ο φθαρτός έρωτας με το άφθαρτο Σώμα του Χριστού. Σύνδεση γάμου ως αληθινής κοινωνίας προσώπων με τη Θεία, Αγιοτριαδική αλληλοπεριχωρητική Κοινωνία ως συνειδητή λατρευτική κοινωνία αγάπης και ελευθερίας και διατήρησης υποστατικών ιδιομάτων (ορίων προσωπικής ελευθερίας και δημιουργικότητας).

3.2. Δεξιότητες- τρόπος σκέψης: Να συναισθανθούν τις θεολογικές προεκτάσεις του μυστηρίου του γάμου ως συνθέωση συζύγων = Εύα ως «βοηθός» («βοώ», φωνάζω, καλώ προς τη συνθέωση) τον Αδάμ. Πρότυπο διατήρησης σχέσεων των συζύγων: Ο Αγιοτριαδικός αλληλοπεριχωρητικός τρόπος ζωής. Να μπορούν να διαχωρίζουν με διακριτική ευχέρεια την περίπτωση του ορθόδοξου μοναχισμού όπου η ολοκλήρωση σ' αυτή την περίπτωση επιτυγχάνεται σταυρικά: με την αγάπη προς τους άλλους και το δόσιμο στο Θεό αποφεύγοντας ευσεβιστικές παρανοήσεις. Σύνδεση με το κεφάλαιο 9 και επαναφορά του κομβικού σημείου: *«Η Μωρία του Σταυρού» σε συνάρτηση με το Θείο Έρωτα στον Ορθόδοξο μοναχισμό.*

3.3. Στάσεις και αξίες: Να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τη θεολογική σημασία και τις προεκτάσεις του όρου «ολοκλήρωση» στο πρόσωπο του διαφορετικού φύλου ως στάση ζωής απαλλαγμένοι από τη δυστοπία του ευσεβισμού. (Προτεινόμενα Πατερικά Κείμενα: Βασιλείου του Μεγάλου *«Οι γυναίκες που με το πρόσχημα της ευσέβειας αρνούνται τη συζυγική σχέση»*.Εις Ματθαίον ομιλία ΠΣΤ', 4, ΕΠΕ 12, 312-MG 58, 768 και Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά *Προς Ξένην, PG.150,1069C.*)

4. Αξιολόγηση:

Πολλαπλή επιλογή δραστηριοτήτων που να συγκλίνει στην εμπέδωση στάσεων, αξιών, αφομοίωση συμπεριφορών με βάση τις Πυρηνικές Γνώσεις της Ενότητας σε συμφωνία με το Γενικό Σκοπό του μαθήματος για την Τρίτη Λυκείου.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΩΝ

α) Σε επίπεδο εμπλουτισμού για το διδάσκοντα

β) Σε επίπεδο εμπλουτισμού για το μαθητή

Α΄ ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΟΙ «ΗΛΙΘΙΟΙ» ΤΟΥ NEIL SIMON (1981)

ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΤΡΙΠΟΛΟΥ:

ΈΡΩΤΑΣ- ΓΝΩΣΗ- ΈΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΓΩ
(Για εμπλουτισμό του διδάσκοντα)

Στοιχεία ταυτότητας του έργου:

Τίτλος θεατρικού : *“Fools”* / Έτος συγγραφής: 1981/ Συγγραφέας: Marvin Neil Simon /Ελληνική απόδοση : *«Οι Ηλίθιοι»*.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Η υπόθεση εκτυλίσσεται σε ένα μικρό χωριό της Ουκρανίας, το Κουλιέσνικοβ (Kulyenchikov) τέλη του 18^{ου} αιώνα. Στο χωριό καταφθάνει για να διδάξει, ο νεοδιόριστος οραματιστής δάσκαλος Λεόν (Leon Stephanovitch Tolchinsky) που δεν αργεί να ανακαλύψει πως κάτι παράδοξα κουφό και μυστηριώδες συνάμα επηρεάζει τη συμπεριφορά και τη δράση των απλοϊκών και καθόλου ευφυών κατοίκων του. Πρόκειται για μια κατάρα «κληρονομικής διαδοχής» ηλιθιότητας, που κατά γενική παραδοχή (κι αυτό ειν’ το πιο παράδοξο) βασανίζει τους κατοίκους από γενιά σε γενιά. Ο Λεόν γνωρίζει τη γοητευτικότετη Σοφία (Sofia Irena Elenya), κόρη του γιατρού της κοινότητας, την οποία ερωτεύεται κεραυνοβόλα. Το ίδιο αναγωγικό συναίσθημα δυναμιτίζει την ύπαρξη της κοπέλας, που κι αυτή δεν ξεφεύγει της κληρονομικής διαδοχής των *«Ηλιθίων»*... Μεταξύ των δύο νέων αρχίζει ένας μη ισοσθενής αγώνας προς αποκατάσταση του δίπολου: Δύναμη- Γνώση, με αντίπαλο τον «τρίτο», τη φθοροποιό δύναμη του χρόνου.

Η φιλοσοφική τριλογία ο Άνθρωπος –η Γνώση -ο Έρωτας.

Το πλαίσιο Αξιών , η δυναμική της Βούλησης, κι ο Έρωτας:

1. Το συγκείμενο Δύναμη- Γνώση- Εξουσία και το έργο :

Τέλος 18^{ου} αιώνα, Ρωσία [Ουκρανία]: Ο ηγετικός ρόλος της Εκκλησίας στις χώρες της Ευρώπης παγιώνεται. Τα κράτη αναλαμβάνουν τη διαδοχή της συγκεντρωτικής μικροπολιτικής [Δύναμη- Εξουσία]. Βρισκόμαστε πολύ πιο πίσω από τον Πολιτικό Φιλελευθερισμό που θέτει το πρόσωπο ως τη μοναδικά υποστασιοποιημένη αυτοαξία.

Σε επίπεδο φιλοσοφίας, η ελευθερία ως “*liberation*”[απελευθέρωση] και η καθυπόταξη της ανθρώπινης λογικής ως “*enslavement*”[υποδούλωση] συνδέονται λειτουργικά με την κάθε μορφή εξουσίας. Προσωπικά μεταξύ ελευθερίας και καταστρατήγησης της λογικής, σχηματοποιώ το ακόλουθο «συστημικό» αντιδάνειο το παρμένο από το χώρο της Θεωρίας Δόμησης των Κοινωνικών Συστημάτων σε μακροεπίπεδο: Η κοινωνία ως σύστημα Αξιών, αποτελεί ένα ραφιναρισμένο [ενίοτε άτσαλο] «πανοπτικό παρακολούθησης σύστημα⁴» επιβολής της όποιας παγιωμένης νόρμας κατά εποχή, συγκείμενο, ιδεολογία, αξιολογικό πλαίσιο, αφού η έννοια του «κανόνα» (κανόνας= η νόρμα) δεν περιορίζεται ποτέ [μόνο] στην προσωπική σφαίρα του ατόμου. Το άτομο απελευθερώνεται από κοινωνικά προκαθορισμένες δομές, με σκοπό (αναπόδραστα) να ενταχθεί και να πειθαρχήσει σε άλλες. Μήπως ο Simon, βιώνοντας το American dream ως liberation, καυτηριάζει τις όποιες non- American δομές, πειθαρχώντας με τον τρόπο αυτό σε ένα δικό του φιλοσοφικό enslavement: στο αμερικάνικο κοινωνικό σύστημα, το οποίο υπηρετεί πιστά με ένα ιδιότυπα χιουμοριστικό τρόπο χειραγώγησης του κοινού; Χαριτολογώντας αναφέρει: “*New York is not Mecca. It just smells like it*”. [Η Νέα Υόρκη δεν είναι Μέκκα. Απλούστατα, κοντολογίς, δεν διαφέρει σε τίποτα με την πρώτη...]

2. Η φιλοσοφική τριλογία ο Άνθρωπος –η Γνώση -ο Έρωτας στους « Ηλίθιους» του Simon:

Ο Έρωτας είναι κατάσταση αναγωγικής αυτογνωσίας. Η αυτογνωσία ενυπάρχει στα ανθρώπινα όντα ως πνευματική ενδελέχεια κατά φύση ενουκούσα, σύμφυτη δηλαδή δύναμη, δεκτική μεταμορφωτικής εξόδου έναντι «τινός», του «ερώμενου». Έξοδος από το «εγώ» ο Έρωτας, έξοδος από στεγανά κλισέ υποβολιμαίων σκοπιμοτήτων και στους «Ηλίθιους». Η αυτογνωσιακή ενδελέχεια είναι άτυπα διακριτή στους χαρακτήρες των ηρώων του Simon. Η επίγνωση της όποιας κατάστασης δια του έρωτα -της κατά γενική ομολογία

---

⁴ Δανείζομαι συνάδελφοι τον όρο «πανοπτικό» (panoptical) από το Γάλλο φιλόσοφο και ιστορικό Paul-Michel Foucault (1926 – 1984) και την ιδέα του για το «πανοπτικό σύστημα» στο έργο του «*Discipline and Punish*» (*Naissance de la prison*). Το έργο εκδόθηκε στα γαλλικά 1975 και μεταγλωττίστηκε στα αγγλικά το 1977. Αφορά στη γέννηση της ιδέας της κλειστής φυλακής από το 1757 με κοινωνιολογικές και ανθρωπολογικές προεκτάσεις.

δεκτικής βελτιώσεων, ακόμα και ανατροπών- στις οποίες να πρωταγωνιστεί η ανθρώπινη βούληση, δεν αποτελεί τίποτε άλλο από ατραπό αυτογνωσίας.

Στο έργο εξυμνείται η *φαινομενολογία* ως η πολυπρισματική θέαση των προσωπικών σχέσεων μέσω των ανθρώπινων συναισθημάτων. Εκεί από όπου [και όταν] απουσιάζει «ο άλλος» από το συναισθηματικό μας πεδίο, τότε τα πράγματα τα οργανώνουμε γύρω και μέσα μας ασύστολα κεντρομόλα. Η άγνοια είναι πάντα κεντρομόλα. Αντικείμενο εστίασης, ο αυτάρκης [αυτάρκης= ανέραστος] εαυτός μας. Η αυτογνωσία που συντελείται δια του έρωτα, εμπεριέχει από τη φύση της το φυγόκεντρο στοιχείο δυναμικά, εξελικτικά. Είναι «η εξημέρωση της αλεπούς» εκεί [τόπος η ψυχή] όπου η πνευματική παρουσία της βιολογικής απουσίας του άλλου [Sartre] θα είναι ζωντανή στους αιώνες ως «χρώμα του σιταριού»⁵. Γνωσιολογία ως εκ-σταση, ως δυναμική αυθυπέμβαση και οντολογία συναμφοτέρα ο Έρωτας. Κεντρομόλος μόνο ο εγκλεισμός. Αυτό που συμβαίνει στη Σοφία Ζουμπρίτσκι, [τη Γνώση] είναι η εξοδική έκρηξη από το φοβικό «εγώ», το σπάσιμο των αόρατων δεσμών της υποβολιμαίας εκ των έξω αυτοεικόνας αλλά και εικονολογίας που η ίδια έχει για τους άλλους. Ο συναισθηματικός «Άλλος» ενσαρκώνεται στο πρόσωπο του Λεόν Τολτσίνσκι [ο Άνθρωπος]. Τούτος, συναισθηματικά ανεμπόδιστα [εκούσια ανεμπόδιστα] προβάλλει στο πεδίο της Γνώσης [η Σοφία] επιχειρώντας όχι να τη μετατρέψει σε αντικείμενο του δικού του κόσμου, αλλά να συντελέσει καταλυτικά στη δική της αυτό-αναφορική έξοδο: την ελευθερία από τους ίδιους τους φοβικούς προκαθορισμούς της. Απότοκο, η κάθαρση μιας ανυπόστατης κατάρας. Ο Άνθρωπος [ο Λεόν] μεταμορφώνεται σε κάτοπτρο αυτογνωσίας [κάτοπτρο ο Έρωτας] για τη Γνώση.

3. Άτυπος ύμνος Εμπειρισμού και Υπαρξισμού ;

Όπως αναφέρει ο Sartre: «Αν έχω πρόθεση να περιγράψω τη σχέση του ανθρώπου με τη Γνώση, θα πρέπει αρχικά να πλησιάσω τη νέα δομή του είναι μου: το είμαι Για –τον- άλλον. Η ανθρώπινη πραγματικότητα θα πρέπει να είναι μέσα στο είναι της, με ένα και μόνο φανέρωμα: για τον άλλον». (Jean- Paul Sartre, «Το Είναι και το Μηδέν»: 316)

Λέει κάποιου χαρακτηριστικά ο Simon: “If you can go through life without experiencing pain, you probably haven’t been born yet”.[Αν στη ζωή προχωρείς χωρίς τον πόνο που σου προκάλεσε η εμπειρία, τότε, προφανώς δεν έχεις ακόμη γεννηθεί].

Στη φιλοσοφία του Υπαρξισμού η ελευθερία υποστασιοποιείται και αξιολογείται με μέτρο την προσφορά της στο κοινωνικό σύνολο ως προς την κατάκτηση της Γνώσης. Στον Γιάσπερς εκφέρεται ως «επικοινωνία», στον Χάιντεγκερ εντοπίζεται στο «συνυπάρχειν», στον Μαρσέλ υποστασιοποιείται στο «εσύ».

⁵ Στον «Μικρό Πρίγκιπα». Κείμενο συμβολικής οντολογίας του Antoine De Saint- Exupery [κεφάλαιο 21^ο].

⁶ Πηγή: Marvin Neil Simon Internet Broadway Database, American Masters@ pbs.org,BrainyQuote, ThinkExist, Answers.com

Στους «Ηλίθιους» το δίπολο Γνώση και Ελευθερία αξιολογείται συλλογικά, σε επίπεδο κοινότητας και εξυμνείται το συναίσθημα του ανήκειν στο οργανωμένο σύνολο. Η αληθινή γνώση δεν αποκτάται με απραπό τη διάνοηση στον Εμπειρισμό. Η γνώση καλείται να μετουσιωθεί σε εμπειρία, σε βίωμα. Η διανοητική γνώση καυτηριάζεται ως απαξία στον Υπαρξισμό, σε μια ανορθολογική παραδοξότητα: αυτή της απόρριψης κάθε διάκρισης ανάμεσα στο υποκείμενο και το αντικείμενο. Πρόκειται, στην περίπτωση του έργου, για την «ηλίθια κουταμάρα» που με επίγνωση επικαλούνται οι ήρωες και που διαποτίζει καυστικά χιουμοριστικά τις ατάκες των «ηλιθίων» του Simon

ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΤΗ ΓΙΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΩ
ΣΕ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΗΝ ΤΡΙΛΟΓΙΑ:

ΈΡΩΤΑΣ- ΓΝΩΣΗ- ΈΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΓΩ

ΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗΣ ΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ANTOINE DE SAINT
EXUPERY,

« Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΡΙΓΚΙΠΑΣ»
(Κεφάλαιο 21ο: Η συνάντηση με την αλεπού.)

1^η Προτεινόμενη αφόρμηση σε επίπεδο μαθητών:

Τραγούδι: « Ο Μικρός Πρίγκιπας», από το άλμπουμ «Ο κήπος των ευχών» (2005).
Συνθέτης: Γ. Βαρσαμάκης

Φραγκούλης Μάριος, εκτέλεση.

2^η Προτεινόμενη αφόρμηση σε επίπεδο μαθητών:

Τραγούδι: «Όλα σε θυμίζουν». Σύνθεση Μανώλης Ρασούλης / Εκτέλεση Χάρις Αλεξίου

Προτεινόμενη διαγώνια παράθεση :

Η φράση : « Η πνευματική πλησμονή και παρουσία της βιολογικής σου απουσίας».

Παρμένη απ' το έργο του Jean Paul Sartre «Οι Λέξεις» (*Les mots*), βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 1964

Προτεινόμενη αφόρμηση σε επίπεδο συναδέλφων:

«Η Γνώση δεν είναι λειτουργία. Είναι συμβεβηκός του είναι, η αποκάλυψη του κόσμου μέσω του εαυτού μας».

Πηγή: Jean Paul Sartre «Το Είναι και το Μηδέν», δοκίμιο φαινομενολογικής οντολογίας, σελ.313

Πως θα φτάσω στη διδασκαλία του αποσπάσματος του «Μικρού Πρίγκιπα»:

- ❖ Υπενθυμίζω συνάδελφοι ότι ακολουθώ φιλοσοφικά και παιδαγωγικά το Αναδομητικό Αναλυτικό σε επίπεδο Ανάπτυξης Αναλυτικών Προγραμμάτων.

- ❖ Επανέρχομαι σπειροειδώς στους Άξονες Οργάνωσης των Διδακτικών Ενοτήτων 1 και 12 που έχουν τεθεί συναμφότερα και ανασκοπώ τα προλεγόμενα .
- ❖ Λαμβάνω σαφώς υπόψη το επίπεδο των συγκεκριμένων μαθητών, την αρχή της Διαφοροποίησης και Πολλαπλής Νοημοσύνης, αναπόδραστα και πολλαπλής δεκτικότητας.
- ❖ Γνωρίζω ακόμη πως χωρία από το έργο «*Ο Μικρός Πρίγκιπας*» είναι οικεία στα παιδιά από το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Εμείς σπειροειδώς θα δράσουμε αναγωγικά (αλλά όχι εξοβελίζοντας- και εδώ χρειάζεται διάκριση στο χειρισμό του πιθανού αναφυόμενου ερωτήματος: «*καλά, τόσο καιρό μας παραπλανούσαν*»;- θα τους μιλήσουμε απλουστευμένα για στάδια της Γνωστικής Ανάπτυξης, -χρειάζεται εντιμότητα χειρισμών συνάδελφοι- υποκαθιστώντας το «*παραμυθάκι*» που γνώριζαν σε κείμενο Οντολογίας, εμφορούμενο από το φιλοσοφικό ρεύμα του Γαλλικού Υπαρξισμού.
- ❖ Τονίζω εν κατακλείδι πως πρόκειται για μια τροχιακή μελέτη συνεχείας, της οποίας σκοπός είναι η απόκτηση στάσεων ζωής και όχι η κάλυψη πληθώρας διδαχθείσας ύλης. Συνεπώς, η παρούσα πρόταση αφορά σε δέκα (10) και πλέον διδακτικές περιόδους.

Προϋπάρχουσες Πυρηνικές Έννοιες (ανάκληση) όπως αναλύονται στην Εισαγωγή και Δ.Ε.11 αντίστοιχα.

Το ζητούμενο: Η επαναλαμβανόμενη στην περίπτωση - αφού πρόκειται για πρόταση εμπέδωσης νέα γνώση - ως στάση ζωής: Η έξοδος από το εγώ που επιτυγχάνεται δια του έρωτα: ο θάνατος του «εγώ» για να ζήσει ο έρωτας, « *Ως εκ-σταση αναφορική στο πρόσωπο*». Πηγή: Γιανναράς, Χρ. (1987). *Το Πρόσωπο και Έρωσ*. Δόμος: Αθήνα. σελ. 49.

Προεργασία: Ζητώ από μαθητές να σταχυολογήσουν και εκτυπώσουν από το διαδίκτυο πληροφορίες που να αφορούν στο φιλοσοφικό όρο: «*Υπαρξισμός*». Ανεύρεση του όρου στα Ελληνικά. (Τονίζω πως αν δεν ελεγχθεί η σταχυολόγηση από τον διδάσκοντα δεν θα γίνει η παρουσίαση του όποιου υλικού). Χρόνος παρουσίασης 3 λεπτά. Με ενδιαφέρει να καταγραφούν στον πίνακα 3 λέξεις κλειδιά που σχετίζονται με την αξιολογική οντολογία του Υπαρξισμού (*άνθρωπος-συνείδηση-ελευθερία*). Διασύνδεση Υπαρξισμού με κύριους εκφραστές του. Πολυγραφοτάτος ο Jean Paul Sartre (20^{ος} αι.). Το έργο του Antoine De Saint- Exupery (1900-1944) ο « *Μικρός Πρίγκιπας*» είναι ύμνος στον Εμπειρισμό και Υπαρξισμό συνάμα.

Ανάλυση:

«Ε Γ Ω» : Ο πλανήτης του πρίγκιπα, ο ψυχισμός του. Όλα τα αντικείμενα υπηρετούν ίσα- ίσα τον ίδιο, σε μια κεντρομόλα περιστροφή: ο άκρατος εγωισμός.

Η (αντι) αλληλοπεριχώρηση του «είναι έναντι» του ίδιου του «γίγνεσθαι έναντι».

-Στον πλανήτη παραμένει σε αδράνεια μαζί με τα άλλα αντικείμενα και το διαστημόπλοιο. Διαστημόπλοιο= η έμφυτη τάση του «κοινωνείν», η φορά, η δημιουργικότητα, φύσει στοιχείο του κατ'εικόνα.

-Άλλοι πλανήτες: διαδικασία ένταξης στον κοινωνικό μακρόκοσμο, μέχρι να καταλήξεις στο να βρεθείς ενώπιον της υποστατικής παρουσίας συγκεκριμένου προσώπου, να καταλαγιάσεις.

- Έρημος: η ψυχική αταραξία. Πολλές φορές η αταραξία είναι χειρότερη από την πνευματική ασπερμία αφού απουσιάζει ο προβληματισμός.

-Η αλεπού: το θηλυκό μέρος της ανθρώπινης ψυχής, η δημιουργικότητα, η ενόραση, η αναγωγή, το αληθινό δηλαδή απότοκο του έρωτα.

- Η διαδικασία της «εξημέρωσης» της αλεπούς: διασύνδεση με τα στάδια της Ψυχολογίας του Βάθους, και τη φράση « μη μου σκοτίζεσαι, είμαι γιατρός». Ιδιαίτερη έμφαση στο ρήμα «σκοτίζεσαι» του Ιερού Χρυσοστόμου: στην περίπτωση του πρώτου κειμένου, με την εμβόλιμη εφαρμογή της Ψυχολογίας του Βάθους ως γόνιμη Πατερική τακτική, η εξημέρωση ως αποδοχή πλέον, είναι απότοκο της παραδοχής της οποίας προηγήθηκε ο κατακερματισμός του «εγώ» δια του «είμαι αμαρτωλή και βρώμικη».

→ «Ε Σ Υ» Από το Εγώ στο Εσύ, σε αυτή τη διεκυστίνδα κάποιος τρίτος πρέπει να πεθάνει για να ζήσει η ανδρόγυνη σχέση: ο θάνατος του Εγώ. Και παύει πια να υπάρχει ή έστω να υποβόσκει το φοβικό στοιχείο. Στο κείμενο του Ιερού Χρυσοστόμου P.G. 52, 404A- 411B « ο λύκος δεν τολμά να πλησιάσει πια», ενώ στον «Μικρό Πρίγκιπα» η παρουσία Του μεταμορφώνει τα υλικά πράγματα, κι η απουσία του τα μετουσιώνει, τα αφθαρτοποιεί στο χώρο και στο χρόνο: **το επέκεινα.**

ΤΕΛΟΣ